

Danmarks
Naturfredningsforening

Udsigt fra Kirkelte mod øst
I klart vejr kan man fra Kirkelte skimte Skåne i det fjerne.

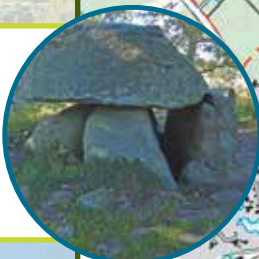
Dysse i Kirkelte Hegn
Skovene syd for Kirkelte er kendt for deres mange stendysser.

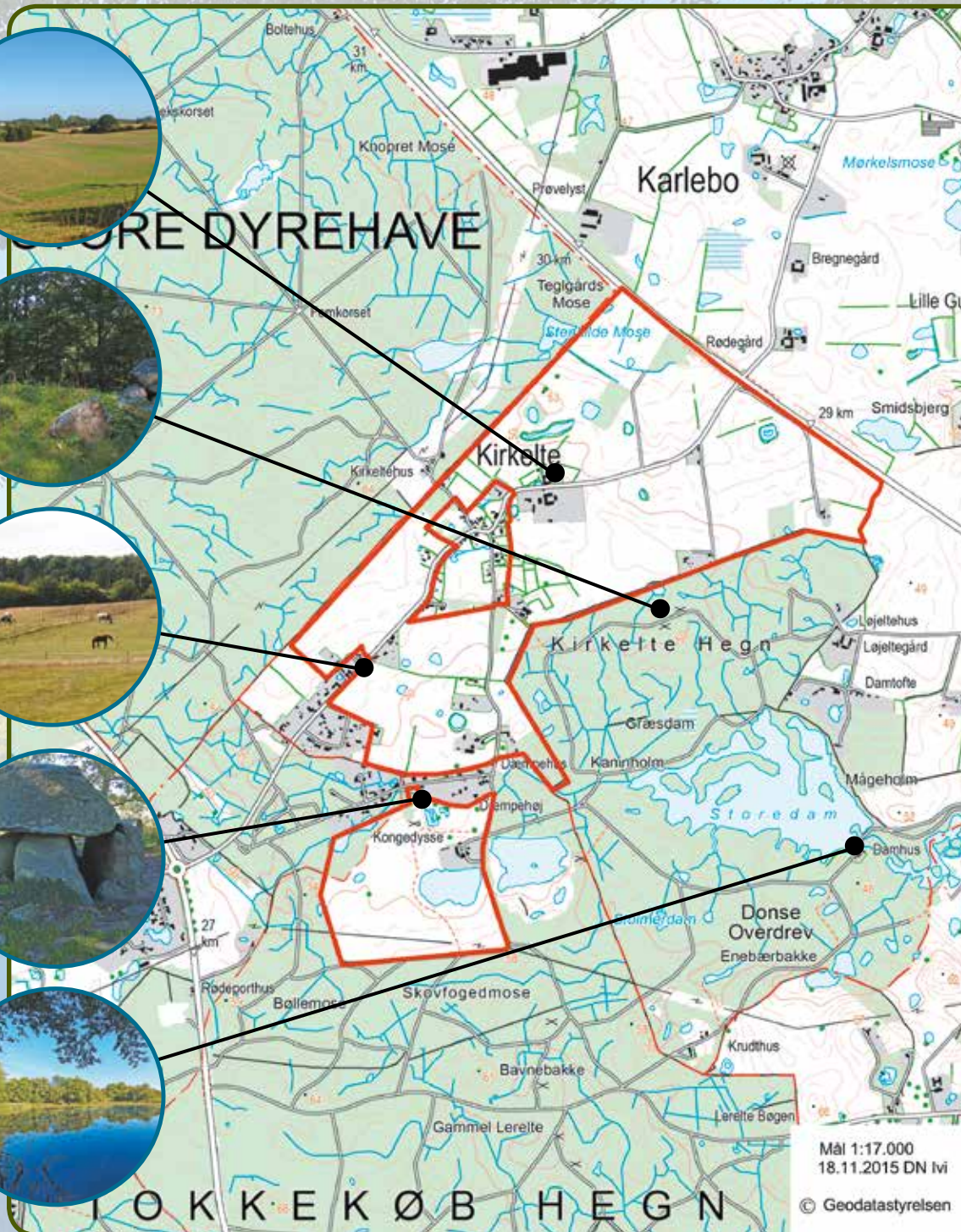
Landskab vest for landsbyen
Udsigt over markerne syd-vest for Kirkelte landsby.

Kongedyssen
Dæmpegårdsdysen er den mest imponerende af de mange dysser.

Storedam
Storedam med vige og halvør er dannet ved opstemning af Donse Å.

Kirkelte **FREDNINGEN**

KIRKELTE FREDNINGEN

I Kirkelte er vi oppe i højderne, i det mindste målt med den lokale, nordsjællandske målestok. Næsten 60 meter bliver det til. Kirkelte ligger på den nordsjællandske højderyg, der er skubbet op af istidens gletsjere under et fremstød fra nordøst for omkring 20.000 år siden.

Nærmere betragtet er Kirkelte anlagt på en lav rygning mellem fugtige områder mod syd og nord. Landsbyen rummer interessante kulturspor, f.eks. sten- og jorddiger. Også det bugtede vejforløb har sin oprindelse langt tilbage i tiden.

Fra landsbyen er der storslået udsigt mod øst hen over det bakkede landskab. I forgrunden ses Smidsbjerg, der med sine 68 meter er Fredensborg Kommunes højeste punkt. Og helt i det fjerne kan man i klart vejr skimte Skåne med Söderåsens skovklædte højder, næsten 50 km borte. Her er det godt at have sin kikkert med.

Omkring den gamle landsby ligger markerne. Mange bliver ikke dyrket, men ligger hen med vedvarende græs til glæde for køer og heste, og dermed også til glæde for de vilde planter og dyr.

Skovene omkring Kirkelte

Overalt i det fredede område er der udsigt til smukke skovbryn: Store Dyrehave mod nord og Kirkelte Hegn mod syd.

De snorlige veje i Store Dyrehave er anlagt med henblik på de danske kongers parforcejagt. Vejene mødes i stjerner, hvorfra jægerne havde overblik over, hvor vildtet, som klapperne drev foran sig, befandt sig. I 2015 blev det nordsjællandske parforcejagtlandskab og herunder jagtvejene i Store Dyrehave udpeget som Verdensarv af UNESCO.

I Kirkelte Hegn ligger Storedam med dens mange vige og halvøer. Søen er dannet ved opstemning for at sikre en stabil vandtilførsel til det gamle Donse Krudtværk, der blev drevet af vandet fra Donse Å.

Storedam er omkranset af elle- og rørsumpe med gul iris, sværtevæld, eng-nellikerod og vandkarse. Flere steder vokser gamle egetræer langs bredden. I og omkring søen er der et rigt fugleliv med bl.a. gråstrubet lappedykker og isfugl.

I skoven findes flere velbevarede stendysser fra bondestenalderen. Den største er Dæmpegårdsdyssen eller Kongedyssen, som den også kaldes, fordi en af dyssens randsten bærer en indskrift med Frederik VII's navnetræk til minde om kongens besøg i maj 1860. Man har ment, at kongen ligefrem deltog i udgravningen af dyssen, men det er usikkert.

Fredningens historie

I 1967 foreslog Danmarks Naturfredningsforening, at det åbne land omkring Kirkelte blev fredet. I årene forud var landsbyen blevet udbygget mod sydvest langs landevejen mod Hammersholt. Med anlæggelsen af Isterødvejen kunne man frygte et endnu større pres på det åbne land i det naturskønne område.

Fredningen, der blev gennemført i 1972 med støtte fra den daværende Karlebo Kommune, forbyder ny bebyggelse bortset fra bygninger, der er nødvendige for landbrugserhvervet. Det er ikke tilladt at plante træer, der vil ødelægge de mange smukke udsigter.

Den centrale del af den gamle landsby er ikke omfattet af fredningen. Det er skovene heller ikke. De er beskyttet af anden lovgivning.

Danmarks
Naturfredningsforening

Produceret af

Danmarks Naturfredningsforening, Fredensborg afd.
i samarbejde med Fredensborg Kommune
Layout: Jakob Andresen, DN. 2015

Kontakt

fredensborg@dn.dk
www.dn.dk/fredensborg